

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

Alþingi
Nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 10. febrúar 2013.

Efni: Umsögn Mannréttindaskrifstofu Íslands um tillögu til þingsályktunar um velferðarstefnu – heilbrigðisáætlun til ársins 2020, 141. löggjafarþing 2012 -2013. Þingskjal nr. 604 – 470. mál.

Mannréttindaskrifstofa Íslands (MRSÍ) hefur ákveðið að senda eftirfarandi umsögn um ofangreinda þingsályktunartillögu.

MRSÍ fagnar tillögunni og telur það ætíð af hinu góða að ríkið setji sér ákveðnar stefnur til þess að vinna betur að ákveðnum málaflokkum. Það er þó mikilvægt að slíkar stefnur séu kynntar vel bæði þeim sem koma til með að vinna að málefnum þeim tengdum sem og almenningi öllum.

Réttur til heilsu/heilbrigði eru grundvallarmannréttindi og nauðsynleg til þess að hægt sé að njóta annarra mannréttinda. Rétturinn til heilsu/heilbrigðis er verndaður í ýmsum alþjóðlegum samningum s.s 1. mgr. 25. gr. Mannréttindayfirlýsingar Sameinuðu þjóðanna og 24. gr. sáttmála S.þ. um réttindi barnsins. Samningur S.þ. um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi (SEFMR) býður þó víðtækustu vernd þess réttar. Í 12. gr. samningsins segir að aðildarríki viðurkenni rétt sérhvers manns til þess að njóta líkamlegrar og andlegrar heilsu að hæsta marki sem unnt er. Aðildarríkin eiga að gera ráðstafanir til þess að framfylgja þessum rétti, þar á meðal að skapa skilyrði sem tryggja öllum sjúkraþjónustu og sjúkrameðferð vegna veikinda.

Í almennri athugasemd nefndar S.þ. um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi nr. 14 er fjallað um réttinn heilsu/heilbrigðis. Þar er fjallað ítarlega um hvað í réttinum felst og hvaða skyldur aðildarríki bera skv. 12. gr. SEFMR. Þar segir m.a. að ákveðnir grunnþættir verði að vera til staðar til að mögulegt sé að tryggja borgurunum líkamlega og andlega heilsu að hæsta marki. Þessir grunnþættir eru; að heilbrigðisþjónusta og vörur séu í boði, þjónustan og vörurnar séu aðgengileg öllum án mismununar, sérstaklega m.t.t. viðkvæmari hópa samfélagsins. Ekki má vera of langt að sækja vörurnar eða þjónustuna og verðið verður að vera viðráðanlegt fyrir alla. Einnig verður að tryggja aðgengi að upplýsingum og fræðslu um heilbrigðismálefni. Í aðgengi felst einnig að þjónustan sé veitt af læknisfræðilegu siðgæði og

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

með hliðsjón af og virðingu fyrir menningarlegum mismunun einstaklinga og hópa sem nýta sér þjónustuna og/eða vörurnar.¹

MRSÍ telur þá velferðarstefnu sem sett er fram með ofangreindri þingsályktunartillögu góða og taka til flestra þeirra atriða sem um er fjallað í almennri athugasemd NEFMR nr. 14.

MRSÍ telur hins vegar þörf á að ítreka og fjalla betur um aðgengi að þeirri þjónustu og öðru því sem að boðað er í velferðastefnu þessari. Aðeins er fjallað um aðgengi í lið A 1 og þar á að tryggja aðgengi allra óháð efnahag. Ekkert er minnst á búsetu eða stöðu að öðru leyti. Í aðgerð A.1.4 er ætlunin að kanna hvort skortur á tjáningu eða skilningi meðal fatlaðs fólks, fólks sem notar óhefðbundnar tjáskiptaleiðir og fólks af erlendum uppruna hamli aðgengi að velferðarþjónustu. MRSÍ telur þetta afar mikilvægt en einnig er ljóst að líta verður til annarra atriða svo sem vegalengdar og aðstæðna sem þarf að yfirstíga til að sækja þjónustu.

Á þeim niðurskurðartímum sem hafa verið í heilbrigðisþjónustu síðustu ár og jafn vel lengur hefur þjónusta við landsbyggðina verið skorin mikið niður, nú er það t.d. svo að á örfáum sjúkrahúsum í landinu eru starfandi svæfingarlæknar og/eða skurðlæknar allan ársins hring. Þetta leiðir til þess að í stað þess að geta sótt sér sjálfsagða grunnþjónustu eins og fæðingarhjálp í heimabyggð þurfa sjúklingar oft að ferðast langar leiðir.

MRSÍ fagnar sérstaklega aðgerðum sem ætlað er að bæta geðheilbrigði og viðhorf til geðheilbrigðis í samfélaginu (B.6), bæta tannvernd (B.9) og aðgerðum sem ætlað er að bæta fræðslu og verkferla vegna heimilis- og kynferðisofbeldis.

Virðingarfyllt,

f.h. Mannréttindaskrifstofu Íslands

Jóna Aðalheiður Pálmadóttir, lögfræðingur

¹ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G00/439/34/PDF/G0043934.pdf?OpenElement>